

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **O. N.,** zast. advokátkou Mgr. Janou Hladíkovou, se sídlem Smilova 356, Pardubice, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ze dne 22. 4. 2004, č. j. 52 Az 44/2003 – 43,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Soudem ustanovené advokátce Mgr. Janě Hladíkové **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1075 Kč, která jí bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 10. 2002, č. j. OAM- 4312/VL-11-02-2002, byla jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu, současně bylo vysloveno, že se azyl dle § 13 odst. 1, 2 a § 14 neuděluje.Žalovaným bylo rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu; výše označeným rozsudkem krajského soudu byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce - nyní stěžovatel v zákonné lhůtě dle § 106 odst. 2 s. ř. s. kasační stížnost.

V kasační stížnosti uplatňuje důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s). Namítá, že při projednávání žádosti došlo k pochybení správního orgánu, když tento nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, čímž porušil ust. § 3 odst. 4 , § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Důkazy, které si správní orgán opatřil nebyly úplné a rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů. V zemi původu je stěžovatel ohrožen na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát poměry, které jej sužují podporuje a trpí. Stěžovatel se domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 14 zákona o azylu, přičemž odkazuje na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, z nichž vyplývá , že vyhoštění žadatele o azyl může způsobit problémy ve vztahu k cit. článku Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že dotčená osoba bude v zemi určení vystavena reálnému riziku být mučena nebo podrobena nelidskému a ponižujícímu zacházení. Upozorňuje v této souvislosti na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka. Stěžovatel požádal o nařízení veřejného jednání ve věci a stanovení tlumočníka. Vzhledem k výše uvedenému požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti. Námitky stěžovatele uplatněné dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jsou nedůvodné. Žalovaný souhlasí s názorem soudu a neshledává v rozsudku žádná pochybení, neboť stěžovatel nesplňuje podmínky dle § 12 písm. b) zákona o azylu. ani důvody pro udělení azylu dle § 14 cit. zákona. V dalším odkázal žalovaný na správní spis. Navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, pob. Pardubice v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 19. 9. 2002. V žádosti uvedl že má ukrajinskou státní příslušnost, je křesťanského vyznání a není ani nebyl členem žádné politické strany ani jiné organizace, nikdy proti němu nebylo vedeno trestní stíhání. Ukrajinu opustil kvůli problémům s mafií. O azyl požádal, protože obdržel správní vyhoštění z České republiky. V případě návratu do vlasti se obává o svůj život. V průběhu pohovoru konaném dne 23. 9. 2002 uvedl, že prodával na trhu, půjčil si od kolegy peníze na nákup zboží a automobilu. Poté úroky, které věřitel navyšoval nemohl již splatit, věřitel si proto najal osoby, které na stěžovateli peníze vymáhaly a vyhrožovaly mu. V březnu 1999 byl neznámými osobami, najatými věřitelem zraněn a poté hospitalizován v nemocnici. Tam ho kontaktoval policista, který přislíbil věc vyšetřit. Stěžovatel však raději odcestoval na falešné doklady do České republiky, v lednu 2001 mu bylo uděleno správní vyhoštění, a proto se vrátil zpět na Ukrajinu. Po návratu jej znovu začaly vydírat neznámé osoby,na policii ani jiné státní orgány se s žádostí o pomoc neobrátil, vyřídil si nové doklady

na jméno, které přejal od manželky a v květnu 2002 vycestoval zpět do České republiky. Bezprostřední příčinou bylo ukrýt se před věřitelem. V případě návratu do vlasti se obává pouze věřitele.Žádné jiné potíže, než které uvedl, na Ukrajině neměl.

Krajský soud dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud se v případě stěžovatele ztotožňuje s hodnocením a závěry krajského soudu, který byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení

rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let.

Dle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Správní orgán je co do skutkových okolností limitován tvrzeními žadatele o azyl a jinou možnost ani nemá. Jestliže žalovaný splnil stran výslovně projevených důvodů pro udělení azylu povinnosti, které mu zákon ukládá, pak nelze na jeho rozhodnutí v tomto směru pohlížet jako na rozhodnutí vycházející z nedostatečného zjištění všech okolností. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházely má oporu ve spise a není s ním v rozporu. Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděl stěžovatel pouze důvody, které jsou pro udělení azylu nepodstatné a žádné skutečnosti svědčící tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelem uplatněné.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 , resp. § 13 a § 14 zákona o azylu. Protože pro rozhodování o udělení azylu podle § 13, resp. 14 zákona je určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 a tento důvod při postupu dle § 16 není zjišťován, nemůže správní orgán posuzovat ani naplnění důvodů pro udělení azylu dle § 14.

Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, přičemž nad rámec zkoumal důvody pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 zákona, které stěžovatel nenaplnil, postupoval v souladu se zákonem.

Protože Nejvyšší správní soud je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) zaměřil se v dalším toliko na posouzení zákonnosti procesního postupu krajského soudu, neboť v této fázi řízení mu již nepřísluší – ze shora uvedených důvodů – meritorně se zabývat důvodností žádosti stěžovatele o udělení azylu a po přezkoumání dle výše uvedeného hlediska dospěl k závěru, že ze strany krajského soudu nedošlo k porušení procesních předpisů, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Vzhledem k tomu, že žádost stěžovatele byla zamítnuta dle § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná, nezabýval se soud námitkami stěžovatele ohledně posouzení neexistence překážky vycestování.

Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu se zákonem; tvrzené důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud neshledal nedůvodnými.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

K žádosti stěžovatele , aby byla věc projednána ve veřejném jednání, Nejvyšší správní soud konstatuje, že dle § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. Pouze považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Vzhledem k tomu, že nebyly shledány skutečnosti zakládající důvodnost nařízení jednání, soud rozhodl bez jednání; ze stejného důvodu byl potom nadbytečný požadavek na tlumočníka.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soud stěžovateli pro toto řízení ustanovil zástupcem advokáta; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 1 000 Kč za jeden úkon právní služby – převzetí věci (§ 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), paušální náhradu výdajů částkou 75 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst.3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. 2. 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu